

menj najdemo npr. pri primerih v člankih *kreпки polglasnik*³ in *kreпки položaj*.⁴ Drugače je tiskarskih napak izredno malo, kar je presenetljivo pri takem zahtevnem besedilu. Edino »navadno« napako, ki smo jo našli, je ponovitev besede »svojemu« v članku *radijski jezik*.⁵ Taki primeri so tako redki, da ne zmanjšajo splošnega lepega vtisa izdaje.

Maloštevilne pomanjkljivosti vstran, ESJ je v celoti velik dosežek za slovenski jezik in slovensko jezikoslovje. Posebnega občudovanja je vredna, ko pomislimo, da je delo enega samega jezikoslovca (enciklopedije so po navadi kolektivno delo). Knjiga bo gotovo obvezni priročnik za tiste, ki se ukvarjajo s slovenščino kot predmetom raziskave, in sploh za vse, ki se ukvarjajo s slovensko pisano in govorno besedo. Slovenci so lahko upravičeno ponosni na svojega jezikoslovca vodnika.⁶

Marc L. Greenberg

Kanzaška univerza, Lawrence, ZDA

KORESPONDENCA MED JANOM BAUDOUINOM DE COURTENAYJEM IN VATROSLAVOM OBLAKOM¹

V novi seriji znane in za slovensko znanost in kulturo pomembne zbirke Geschichte, Kultur und Geisteswelt der Südslaven so kot 3. zvezek izšla pisma Vatroslava Oblaka in Jana Baudouina de Courtenayja iz let 1881–1896, skupaj 45 Oblakovih in 16 Baudouinovih; prva so ohranjena v arhivu bivše sovjetske akademije znanosti v Peterburgu, druga v Oblakovi zapuščini slavistične knjižnice na dunajski univerzi (gl. Lenčkova uvodna pojasnila, 9). Gre za celotno objavo ene najzanimivejših slavističnih in slovenističnih jezikoslovnih korespondenc, ki skozi prizmo dveh velikih znanstvenih osebnosti osvetljuje poldrugo desetletje v slovenskem in širšem jezikoslovnem dogajanju; posebna vrednost teh pisem pa je tudi v tem, da razkrivajo redko odkritosrčnost in človeško navezanost učitelja in učenca, ki se je v tem času razvil v samostojnega in izvirnega raziskovalca slovenskega in drugih južnoslovanskih jezikov in katerega življenjska pot se je končala pri dvaintridesetih letih.

Knjigo sestavljajo tele enote: urednikov zapis o načelih in izpeljavi izdaje pisem (11–12), okrajšave in simboli (13–14), kratek portret obeh dopisovalcev (17–24), Lenčkova uvodna študija o značaju korespondence med Oblakom in Baudouinom de Courtenayjem — dalje BdC — (25–41), preglednica pisem z datumi (42), fotografski posnetki Oblakovih pisem BdC-ju (43–179), posnetki Predela, Bleda, Celja, Zidanega mosta in BdC-ja v Reziji (180–182), tiskani prepis (transkripcija) Oblakovih pisem po zaporednih številkah od 1 do 45 (183–224), komentar k tem pismom (225–256), fotografski posnetki BdC-jevih pisem Oblaku (257–330), tiskani prepis BdC-jevih pisem Oblaku (331–354), komentar k BdC-

³Konkretno *t-ъ* nam. *tъ*, in *psъъ* nam. *psъ*.

⁴Konkretno *тъмън`ъ* nam. *тъмънъ*, kar je kot pri ³ tiskarska zadrega.

⁵Stavčevo borbo z izredno zahtevnim besedilom opisuje Živa VIDMAR, Gutenberg tudi ni imel nikakršnega začetnega arhiva, *Delo* 24. 6. 1992, str. 13.

⁶»To [je] jezikoslov[ec], ki ustvarj[a] trajna dela na raznih jezikoslovnih področjih.«

¹Rado L. LENCEK, *The Correspondence between Jan Baudouin de Courtenay (1845–1929) and Vatroslav Oblak (1864–1896)* (München: Slavica Verlag Dr. Anton Kovač, 1992), 400 str.

jevim pismom, korespondenca ob Oblakovi smrti (367–377); pod nadnaslovom Bibliografija je objavljen seznam okrajšav z ustreznimi polnimi naslovi (380) in delovna bibliografija (381–384), pod indeksi pa seznam osebnih imen (386–387) in indeks vsebinskih vprašanj v pismih (389–390); knjiga se končuje z bibliografijo Oblakovih jezikoslovnih spisov.

Avtor knjige Rado Lenček je ravnal razumno, ko se je odločil, da bo v naslovu postavil na prvo mesto BdC-ja, čeprav je bil začetnik dopisovanja 17-letni petošolec Oblak; z izpostavljenim imenom BdC je pač na eni strani poudaril njegovo uveljavljenost in slavo v mednarodnem jezikoslovnem svetu, na drugi pa bo knjiga mogoče prav zaradi tega imela hitrejši in močnejši odmev. Navsezadnje se tudi spodobi, da je učitelj postavljen pred učenca. Vendar je avtor to zaporedje obdržal samo do strani 24, saj je že v naslovu svoje študije postavil Oblaka na prvo mesto.

Velika odlika knjige je v tem, da je izdajatelj objavil tehnično zelo uspele fotografske posnetke vseh pisem; s tem je bralcu omogočeno, da zasleduje celoten postopek prepisovanja in odkriva morebitne pomanjkljivosti pri razvozlanju teže berljivih mest, obenem pa iz rokopisov diha očarljiva neposrednost dopisovalcev. Pohvaliti je treba tudi Lenčkov postopek, da je pri prepisu ostal zvest izvirniku in je slovnično ali pravopisno posegal v besedilo le v najbolj očitnih spodrsljajih. Večjih težav pri prepisovanju ni bilo, saj so vsa pisma razen prvega Oblakovega, ki je nemško in pisano z gotico, slovenska; v njih je seveda precej vložkov v nemščini in ruščini (cirilica), ki so v zvezi predvsem z naslovi knjig in razprav, in nič nenavadnega ni, da je pri tem veliko okrajšanega, kar je moral urednik v komentarjih dopolniti. Rokopisa obeh dopisovalcev sta naravnost zgledna, jezikovno so pisma kljub naglici skrbna; BdC-jeva so sicer mestoma obremenjena z rusko ali poljsko interferenco, Oblakova pa izkazujejo nadih takratnega slovanjenja, ponekod pa se jim pozna tudi štajerščina. Vsekakor zaslužita obe različici slovenščine, da ju ne popravljamo in posodobljamo, saj bi sicer stopili na nevarno pot razdiranja njune jezikovne in stilne individualnosti. Ne gre tudi prezreti bogatega komentarja, ki sledi obema prepisoma in rešuje predvsem bibliografska vprašanja in dopolnjuje v pismih včasih samo nakazana dejstva iz takratnega jezikoslovnega in drugega univerzitetnega dogajanja.

Kljub izredni avtorjevi skrbi pri izdaji pisem in večletnemu zbiranju in urejanju velikanskega števila podatkov v zvezi z njimi je vendar ostalo nekaj nejasnosti v razmerju rokopis — prepis, še več pa med ravnijo prepisa in t. i. normalizacije (gl. urednikovo opombo na str. 11). Škoda je tudi, da se tako reprezentativna knjiga ni mogla izogniti množici stvarnih in jezikovnih napak, med katere so vštete tudi tiskarske. Za te vrste pomanjkljivosti je še posebno občutljiva pričujoča knjiga, ki vsebuje veliko količino (tudi drobnih) obvestil; nevarno je namreč, da se bodo spričo poudarjene zanesljivosti (11) posamezne napake prepisovale tudi v nadaljnji literaturi. Končno je s tem prizadet tudi sloves nemške založbe.

V zvezi z ravnijo izvirnik — prepis moram omeniti kar štiri napake že v prvem Oblakovem nemškem pismu (48, 184, 227); med njimi je ena tako resna, da iznakazi vsebino, in bi zaradi napačno prebrane besede lahko obsodili petošolca Oblaka, da ni znal nemško. Gre za del povedi *da mir als armen Gymnasial Studenten meine pecuniären Verhältnisse were Ihre noch weniger anderer Slavisten Werke z. B. Šafařík anzuschaffen erlauben* (184), kjer je treba *were* nadomestiti s pravilnim *weder*, kakor je zapisano v izvirniku (48).

Šafaříka piše Oblak z ostrivcem; napačen je tudi slovaški zapis tega avtorja kot *Šafařík* (227), saj dve dolžini druga za drugo v slovaščini nista mogoči. V nadaljevanju pisma je

»grosste Freude« pri Oblaku pravilno: *grösste Freude*. Precej nerodnosti in nedoslednosti se je pokazalo pri branju in dopolnjevanju bibliografskega podatka o »15 spisih« (48, 184, 227, 261, 332, 357, 50), ki je v prvem Oblakovem pismu zapisan kot »15 Schriften, Sep. Abd. u. Aussch. meist Rec. v. Werken z. slav. Linguist.« V prepisu (184) je urednik opustil vejico za Schriften in podaljšal okrajšavo »Aussch.« v »Ausschn.«; v komentarju (227) je isto okrajšavo še podaljšal (Ausschnit.) in »slav.« spremenil v »slowenischen«. Isti naslov je enako kot Oblak zapisal v svojem prvem pismu tudi BdC, z drugačno okrajšavo »Ausschn.«; v prepisu (332) je urednik spremenil »v. Werken« v »u.Werken«. Še bolj se je izdajatelj zapletel v napake v komentarjih (357), kjer je podatek razvezal v »15 Schriften, Separatabdrucken und Ausschnitten, meist Recensionen und Werken zur Slavische Linguistik«, saj bi moralo biti *Separatdrucke und Ausschnitte, von Werken, zur slavischen*. Vejico za »Schriften« je urednik opustil tudi v drugem Oblakovem pismu (50, 184).

Na isti ravni je najti še več spodrseljavev. Nedosledno je urednik spreminjal pisanje *-ja* : *-ija* : *-ia*; tako je npr. v Oblakovih pismih (150, 151) v prepisu (216) prvič *materjal* spremenil v *materijal*, drugič pa ga je prepisal po izvorniku *materjal* (*S takim materijalom je težko operirati. Zdaj sem ekscerpil ves l. . . I materjal*). Nedoslednosti je mogoče odkriti v pisanju imen avtorjev, kot so npr. *Wiedemann, Brugmann, Osthoff*. Prvega piše Oblak (145) *Wiedeman*, v prepisu pa je prebran kot *Wiederman*; Brugmanna in Osthoffa piše BdC (269) z enojnim *n* in *f*, v prepisu (335) ju urednik popravi v *Brugmann, Osthoff*, medtem ko je v komentarju (358) prvi zapisan z enojnim, drugi z dvojnimi *n* oz. *f*.

Naj omenim še nekaj napačnih branj v Oblakovih pismih. Miklošičevo delo *Über die Steigerung und Dehnung* je Oblak (56) okrajšal v *Steiger. u. Dehn.* in ne *Steigen u.Dehn.*, kakor je prebral urednik (186), saj *Steigerung* ni mogoče spremeniti v *Steigen*. (Končna črka je *r*, ki ima na koncu podaljšane črte piko.) Napaka se ponovi tudi v komentarju (229). V pismu iz Soluna (144) piše Oblak: *treba je tedaj, da se odide vedno na dotično mesto*, urednik pa je *vedno* prebral kot *redno* (214, zgoraj); okrajšava *Verwandschaftsverhält.* (116) je v prepisu podana brez preglasa (205). Za tiskovno pomoto gre v zamenjavi letnice 23. Oblakovega pisma (v izvorniku je (18)88, v prepisu pa (18)80; prim. str. 118 in 206).

Precej jasno zapisana beseda *skli* v Oblakovem pismu (104) in tako tudi prebrana (200) je ostala uredniku kljub obširnemu poizvedovanju nerazložljiva (prim. str. 238). Toda če upoštevamo dejstvo, da se Oblak zahvaljuje BdC-ju za gradivo, ki ga le-ta omenja v pismu (293, 342) in v točki 10 pravi »Bled. Primeri *posameznih padežev* nominalne deklinacije. Str. 47.«, potem Oblakove povedi »Posebno so mi ugajali *posamezni skli* (bledsko narečje).« (podčrtal F. J.) ni mogoče drugače razumeti kot *Posebno so mi ugajali posamezni skloni (bledsko narečje)*. Da je Oblak besedo tako čudno zapisal, sta pač mogoči dve razlagi: okrajšavo *skl.* je nekoliko igrivo postavil v množino (*skli*), ali pa se mu je namesto *skloni* zapisalo *skli* (kar je manj verjetno).

Kar težko je verjeti, da je urednik molče obšel mesto v BdC-jevem pismu, ki je zaradi napačnega branja popolnoma brez smisla. Gre za poved (286) »Tujci (inozemci *podvladni*) težko dobodo štipendijo.«, ki je bila prebrana kot »Tujci (inozemni *prodoladni*)«. Urednika je najbrž zmotila nenavadna pisava *p* pri BdC-ju, vendar ga na ta način piše tudi sicer, večkrat celo v istem pismu. Slabo je videl prepisovalec pisem tudi na str. 291, ko je besedo *svezkam* prebral kot *sverham* (342); toda če bi že z bilo mogoče prebrati kot *r*, v BdC-jevi pisavi nikakor ni mogoče zamenjati *k* in *h*, ki imata vedno zelo jasni različni obliki. Tudi vsebinsko »svrha« ne ustreza (*Pričel sem sestavljati podrobno kazalo (index) k mojim svez-*

kam, ne: *sverham.*), saj se to še očitneje pokaže na str. 35, ko urednik spremeni »k mojim sverham« v »v ta namen«. Tako so se BdC-jevi *zvezki* spremenili v 'namen'. Naj naštejemo še nekaj spodrseljavev v razmerju izvirnik — prepis. V drugem BdC-jevem pismu (263) je »hmali« prebran kot »kmali« (333); v pismu, kjer BdC govori o poljskih nosnih samoglasnikih (300), je opuščeno znamenje v obliki omega; da nekaj manjka, nas opozori stavek v prepisu (344) »Saj je *a* označevalo (široko *o*)«, kjer je v rokopisu pred oklepajem zgoraj zaprta omega (300). V pismu (285) je napačno prebrana okrajšava »testim. paupert.« kot »testim. pauperti« (340), pri čemer je mišljeno »paupertatis«, saj »pauperti« ni ustrezna latinska oblika (govor je o ubožnem spričevalu); precej moti tudi branje v zvezi »Kanalobrdodornberške« (304) kot »Kanala-brdo-dornberške« (346), ko je ista napaka ponovljena še na drugem mestu (37, 364). Urednik seveda ne bi smel v prepisu spreminjati BdC-jevo »specijalno sanskrtsko« v »specialno sanskrito« in ne pravilnega »nima« v »neima« (270, 335), ki ga mora v komentarju spet zapisati kot »nima« (359). Verjetno je prepisovalec napačno ravnal tudi v primeru, ko je mesto z nadpisano besedo (spodaj je zapisano »poznata«, nad njo pa »znana«) razvezal tako, da je postavil besedi drugo za drugo »znana poznata« (310, 348); bolj verjetno je, da je treba brati *Ali je Vam znana knjiga »Friul'skie Slavjane«*, kot da je BdC pozabil prečrtati »poznata«, in ne »Ali je Vam znana poznata knjiga«.

Če je položaj na ravni prepisa glede na izvirnik razmeroma jasen in pregleden, tako da lahko spremljamo urednikove postopke in odločitve, so stvari na tretji ravni, ki jo imenuje »normalized«, precej zapletene. Ni si tudi mogoče prav razložiti naslednje avtorjeve trditve v uvodnem opozorilu (11): »The original text of Oblak-Baudouin letters is given on three levels: in manuscript photographic reproduction, transcribed, and normalized. In principle, we did not want to modernize these letters.« V knjigi pa je najti na t. i. tretji ravni samo manjše odlomke v obeh oddelkih komentarjev (227–255, 357–366) in v avtorjevi uvodni študiji (25–41). Vendar je tudi iz tako omejenih besedil težko izluščiti urednikova načela, ki jih je uresničeval pri posodabljanju Oblakovega in BdC-jevega jezika. Še najbolj dosledno je uredil slovnične oblike (sklanjatev, spregatev) in pravopis, z manjšim uspehom je spreminjal besedni red, medtem ko je pri zamenjavi besed hudo omahoval, saj je ponekod brez prave nuje spreminjal, drugod pa spregledal za današnjo rabo nesprejemljive slavizme. Včasih je »normaliziral« celo v dveh stopnjah, npr. izvirno »Merkel nij kritičen, za to pak chaotičen« (271, v prepisu na str. 335 — *zato*), je v komentarju (359) priredi v »Merkel ni kritičen, zato pa chaotičen«, nato pa v uvodni študiji (29) posegel globlje »Merkel ni kritičen, prej kaotičen«. Kaj si naj mislimo ob priredbi tehle dveh zaporednih povedi, ki ju je Oblak zapisal (89) tako: »Litavščine ali pa gotščine žali bog nikdo letos ne predava. Z vseučilišnimi razmerami sem zadovoljen, osobito mi dopadajo Jagičeva predavanja.« Urednik je pri prepisu naredil dva popravka: *žalibog, vseučilišnimi* (195), v študiji (33) pa je odlomek predelal v »Litavščino in gotščino pa žalibog letos nihče ne predava. Z vseučilišnimi razmerami sem zadovoljen, osobito me dopadajo«. Urednik se je včasih po nepotrebnem odmikal od piščeve dikcije; tako je npr. BdC-jevo »A dolgo bo časa trajalo, dokler vse izide na svetlo.« (291, 342) spremenil v »A trajalo bo dolgo, preden vse izide na beli dan.« (35) in »—Ne vse je natančno; s mnogim sem jako nezadovoljen; a kaj storiti?«; tu in tam je krepkejši izraz zamenjal z milejšim npr. »zijoča rana« je v istem pismu nadomestil z »odprta rana«, čeprav bi bilo ustrezno samo popraviti *zijoča* v *zijajoča*. Kar nekajkrat se je uredniku v teh normalizatorskih postopkih prikradla tudi bolj ali manj resna napaka. BdC-jevo »ki jih najdete *citirana*« (269, 335) je predrugačil v »ki jih najdete *nevedena*«

(29), Oblakovo besedilo, v katerem je uporabil besedo *narečje*, mislil pa je na *dialekt* (ko da je narečje moškega spola), »Opomniti je še to, da se tukaj vsi slov. narečja ne strinjajo, nekateri (posebno gorenjski) imajo *w*, drugi (dolenjski, prekmurski in (najbrž tudi goriški)) *u*« (66) je urednik popravil že v prepisu (*narečja* je zamenjal z *dialekti*), tako da se v nadaljevanju spol ujema, nerodno pa je ravnal pri navajanju istega odlomka v študiji (30), saj je z vpeljavo obeh izrazov gorenjščino postavil v množino, čeprav v izvirniku stoji ednina: »Opomniti je še to, da se v tem slovenska narečja ne strinjajo, nekatera (posebno gorenjski dialekti) imajo *w*, druga (dolenjski, prekmurski in (najbrž tudi goriški)) *u*«; s tem so tudi zadnja tri narečja v množini. Na str. 31 je v navedku iz BdC-jevega pisma (gre za pismo VI in ne V) zamenjano »v koncu slovanskih besed« z »v koncu slovenskih besed«; na str. 30 je v Oblakovem pismu št. 8 spremenjen *neodvisen* v *odvisen* — »Ali je ta glas nastal iz *on* / . . / ali je pa od sledečega nosnika *odvisen*« za izvorno »Ali je ta zvuk nastal iz *on* / . . / ali je pa od sledečega nasalca *neodvisen*« (62, 188); podobna napaka se je uredniku zgodila v navedku iz 15. Oblakovega pisma na str. 34, kjer je trdilno obliko spremenil v nikalno »Da oblike z *-i*, . . . ne odgovarjajo, / . . / svedoči tudi to, da se ne nahajajo samo pri tistih besedah« za izvorno »svedoči tudi to, da se one samo pri tistih besedah nahajajo«.

Tudi v Lenčkovem besedilu uvodne študije je nekaj napak, ki jih ni mogoče pripisati tiskarni. Na str. 26 je napačna letnica Štrekljeve smrti (1905) namesto pravilne 1912 (saj je znano, da je Rajko Nahtigal leta 1913 postal njegov naslednik na graški slavistiki); Stanislav Škrabec ni bil eno leto mlajši od BdC-ja, narobe, bil je eno leto starejši; posebno pa preseneča bralca avtorjeva trditev, da je bil Oblak leta 1886, ko je maturiral v Zagrebu in se odpravil študirat na Dunaj, star 24 let (v resnici je bil že z 22-imi, kolikor je bil v resnici star, med starejšimi bruci). Napačna je tudi letnica izida *Mémoire F. de Saussurja*, saj je to znamenito delo izšlo leta 1879 in ne 1878, kakor je zapisano na str. 29.

Številne druge napake, ki jih je bilo mogoče odkriti pri prvem branju, gredo najbrž na račun oddaljenosti založbe in tiskarne od avtorja (München — New York), čeprav niso vse tiskarske. Nenavadno je, da v angleškem besedilu skoraj ni spodrseljavev; veliko pomanjkljivosti je zlasti v nemških bibliografskih podatkih, težave pa so tudi s poljščino in njenim pravopisom. Nekatero napake se v knjigi večkrat ponovijo, npr. Miklošičeva *Wortbildungslehre* za pravilno *Wortbildungslehre*.

V slovenskem naslovu se mora sklanjati tudi BdC-jevo ime Jan, torej: *Korespondenca med Janom Baudouinom de Courtenayjem* (dalje je pred namesto (nam.) pravilno): *vsex* nam. *vseh*, *jęzikowego* nam. *językovego* (19); *Sprachproben* nam. *Sprachprobe* (20); *furlanskoju* nam. *furlanskuj*; *Štrekelj* nam. *Štrukelj* (27); *Obenem* nam. *On enem*, *Lautlehre* nam. *Läutlehre* (29); *Slavs* nam. *Savs*, *Rundung* nam. *Runding* (30); *in the evolution of the language* nam. *in the evolution language*, *Grammatik der slavischen Sprachen* nam. */ . . / Sprache* (33); *svojih znancev* nam. *svoji znancev* (34); *razločevati* nam. *različevati* (36); *Zur Geschichte der nominalen Deklination im Neuslovenischen* nam. . . . *in . . .* (37); *sem iz Schleicher-ja* nam. *sem is Schleicher-ja* (228); *Wortbildungslehre* nam. *Wortbildungslehre* (229, 233, 234, 383); *Bibliographischer Bericht* nam. *Bibliographischen, des Kirchenslavischen* nam. *des Kirchenslavischen* (230); (*Sanktpeterburg: IAN, 1878*) nam., 1887) (231); *des kaiserlich-königlichen Gymnasiums* nam. *-königliche; Studien zur griechischen und lateinischen Grammatik* nam. *Studien zur Griechischen and Lateinischen Grammatik; četeroevangelie s primečanijami* nam. *četeroevangelies primečanijami* (233); *primerjajoče jezikoslovje* nam. *jeziskoslovje, (Vienna 1876–1888)* nam. *(Vienna 1976–1888)* (234); *Fi-*

lolog. prace nam. *Filolog, prace*; *Štrekljeve knjižice* nam. *Štrekljeve knjižnice* (235); *im Slovenischen* nam. *in Slovenischen* (237); *Kres l. . . I–VI.* nam. *I–IV* (239); *Dobrovsk. hipotezo* nam. *Dobrovsk, hipotezo* (240); *Vorgelegt am 19. August 1886* nam. *Vorlegt* (241, 381); *»Za miesiąc* nam. *»Za miesąc* (234); *do Włoch północnych* nam. *północnych* (247); *Ale może* nam. *Ale moze*; *govor terskix slavjan* nam. *teskix* (248); *Gebauer, Historická mluvnice* nam. *mluvnica, Cześć l ogólna*, nam. *Czesc l ogolna*, (251); *miesiąc l. . . północnych* nam. *miesąc l. . . północnych* (252); *des Jahres 1895 war* nam. *was* (255); *Rozprawy Wydziału* nam. *Wydziału* (251); *Za razpravo Mušičevo* nam. *Mušičevo* (339); *Ich möchte mich erlösen* nam. *nich* (357); *nekotorye* nam. *nekotorie*, *Warsaw* nam. *Warsav* (358); *przynajmniej miesiąc* nam. *miesąc* (360); *mnenja Jagičeva* nam. *mnenja Jagičeva* (362); *s slovenskimi refleksi* nam. *s slovenskim refleksi* (365); *Materialien zur Geschichte der bulgarischen Sprache* nam. *zum Geschichte* (366); *Philosophisch-historische Klasse* nam. *Philosophische-Historische Klasse* (trikrat), *Polska Adademia Umiejętności* nam. *Akademja Umjęetności*, *Wrocław* nam. *Wróclaw* (380); *Wrocław l. . . Zakład narodowy* nam. *Wróclaw l. . . Zakład narodowy* (382); *O rabotax I. A. Boduèna* nam. *Bodueèna* (384); *Simonič* nam. *Simonić* (387); *bibliografski podatek št. 19. spada k letnici 1889 na naslednji strani* (393); *Kiril i Metodij* nam. *Kirill i Merodij, Čast' pervaja* nam. *Čast'pervaja, 247 pp.* nam. *247 po.* (394); *N. Tixova* nam. *Tixona, Obzor zvukovyx i formal'nyx* nam. *Obzor zvukovyh* (397); *o ich sposobie wyrażania l. . . w szczególności* nam. *wyrażania l. . . w szczególności, v slavjanskix jazykax* nam. *v slovanskix jazykah, Philosophisch-historische* nam. *Philosophischhistorische, gesammelt in den J. J.* nam. *in dem, Čast' pervaja* nam. *Čast'pervaja* (398); *Letter to the Editor* nam. *Lether* (399).

Knjiga bo kljub omenjenim pomanjkljivostim in napakam ostala pomembna postavka v zgodovini slavističnega jezikoslovja, saj prinaša poleg osrednje dragocenosti, pisem, še nepregledno bogastvo informacij o silno razgibanem jezikoslovnem dogajanju zadnjih desetletij 19. stoletja. In končno je knjiga tudi veliko kulturno dejanje, saj bo z imenom Baudouina de Courtenayja in Vatroslava Oblaka slovenščina (in Slovenija) prišla v zavest humanističnih znanstvenih krogov po vsem svetu.

Franc Jakopin
Ljubljana